

Asiantuntijalausunto: HE 69/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

8.10.2024

Minna Taipale, väitöskirjatutkija, yliopisto-opettaja, Turun yliopisto, mltaip@utu.fi

Tausta

Käsittelen hallituksen esitystä tässä lausunnossa yhteisölliseen väkivaltaan kohdentuvan väitöskirjatutkimukseni näkökulmasta

Tutkimuksessani tarkastelen yhteisöllistä väkivaltaa ja väkivaltaan puuttumisen rakenteita Suomen muslimiyhteisöissä ja sosiaalityössä

Hallituksen esityksestä

- Hallituksen esitys selkiyttää tyttöjen ja naisten silpomisen ja sen valmistelun rangaistavuutta sekä painottaa jatkossa paremmin itse teon ja sen valmistelun vakavuutta
- Lakimuutokset vahvistavat tyttöjen ja naisten terveyden ja hyvinvoinnin sekä itsemääräämisoikeuden toteutumista
- Esityksessä on huomioitu kattavasti alaikäisten tyttöjen kohdalla Lapsen oikeuksien sopimuksen (60/1991) 19 artiklan mukainen periaate lapsen suojaamisesta kaikenlaiselta väkivallalta
- Tärkeää on, että esityksen lakimuutokset vastaavat osaltaan Istanbulin sopimuksen (53/2015) ja sen toimeenpanoa valvovan GREVIO-asiantuntijaryhmän (2019, 46) raportin suosituksiin kiinnittää huomiota silpomisen kohdalla painostuksen ja pakottamisen kriminalisointiin

Yhteisöllinen väkivalta

- Yhteisöllisen väkivallan **erityispiirre on usean tekijän mukana olo / ”monitekijäisyys”**
- Yhteisöllisessä väkivallassa on kyse kollektiivisesti toteutetuista teoista, jotka voivat sisältää muun muassa yhteisön jäsenten toteuttamaa aktiivista painostusta, pakottamista ja eri muotoja sisältävää väkivaltaa sekä tämän lisäksi passiivista tekojen yhteisöllistä hyväksyntää
- Kollektiivisuus voi rakentaa mahdollisuuksia väkivallalle sekä vaikuttaa väkivallan tapahtuessa uhrin mahdollisuuksia saada turvaa ja tukea.
- Tärkeää huomata ettei yhteisöllinen väkivalta ole kytköksissä tiettyyn ryhmään, yhteisöön, etnisyyteen, kulttuuriin tai uskontoon, sillä tätä väkivallan muotoa voi tapahtua erilaisissa ryhmissä ja yhteisöissä

Naisten ja tyttöjen silpomisen kytkös yhteisölliseen väkivaltaan

- Tyttöjen ja naisten silpomiseen ja sen valmisteluun kytkeytyy vahvasti yhteisöllisen väkivallan ulottuvuus
- Tekojen taustamekanismina on usein perheen, suvun tai laajemman yhteisön painostus tai pakottava kontrolli
- Silpomisen kohdalla yhteisöllinen väkivalta näkyy uhriin, mutta myös tämän lähipiiriin kohdistuvana painostuksena, uhkailuna ja väkivallan tekoina
- Uhrin asema on haavoittuva, sillä hän on usein riippuvainen väkivallan tekijöistä tai siitä yhteisöstä, joka häneen kohdistaa painostusta

Lopuksi

- Väkivallan yhteisöllistä monitahoisuutta kyetä yksilöperustaisessa lainsäädännössä vielä riittävässä määrin huomioimaan, mikä osaltaan vaikeuttaa uhrien oikeudellista asemaa
- Silpomisen sekä muun yhteisöllisesti latautuneen väkivallan kohdalla tulee kiinnittää huomiota yhteiskunnan eri sektoreilla tehtävään ennalta ehkäisevään työhön
- Haitallisia ilmiöitä ja perinteitä tulee kitkeä erilaisissa yhteisöissä käyttämällä yhteisöjen rakenteiden tarkastelussa analyyttisiä ja kriittisiä näkökulmia
- Vihamielisyyttä tai tiettyjen yhteisöjen leimaamista ei tule sallia, sillä se vaikeuttaa myös uhrien asemaa

Lisämateriaalia

LAMPE-hankkeen sivut

<https://www.chydenius.fi/fi/sosiaalitieteet/tutkimus/lastensuojelun-asiantuntijuus-maahanmuuttajalasten-ja-perheiden-sosiaalityossa-lampe>

Kiitos!

LAMPEcast jakso 4: Uskontotietoisuus sosiaalityössä

<https://podcasters.spotify.com/pod/show/sosnet-soppi/episodes/LAMPEcast-jakso-4-Uskontotietoisuus-sosiaalityss-e298qma>

Puheenvuoroni Pikassoksen Muutokseen pyrkivä sosiaalityö –seminaarisarjassa: Uskonto ja sosiaalityö.

<https://www.youtube.com/watch?v=FLO6kewIOC8>

Lähteet

GREVIO (2019). Baseline Evaluation Report Finland.

Hong, Tuuli. (2020). Kunniaan liittyvän väkivallan uhrin oikeudellinen asema. Väitöskirja. Turku: Turun yliopisto.

Istanbulin sopimus (2011/53).

Lapsen oikeuksien sopimus (60/1991).

Oikeusministeriö (2019). Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma.

Oikeusministeriö (2024). "Ei mitään kertatoimenpiteitä" Naisiin kohdistuvan torjuntaohjelman 2020-2023 arviointi.

Taipale, Minna. (202X). Julkaisuun lähetetty käsikirjoitus.

**TURUN
YLIOPISTO**